

„Lupta pentru lumină“

„Lumină prin luptă“

REVISTA LITERARA

APARE LA 1, 10 ȘI 20 ALE FIE-CĂREI LUNI

„Control de stil“

„Libertate de idei“

Director, **TH. M. STOENESCU**
 REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
 TIPOGRAFIA G. A. LAZAREANU
 BUCUREȘTI
Prim-Redactor, **AL. I. SONȚU**
 Articolele nepublicate nu se înapoiază
 Ser.sorile nefrancate se refuză

 Tote plățile de abonament, precum și mandatele poștale din
 provincie se vor adresa Administrației «Revistei Literare» la
 Tipografia G. A. Lazareanu, Str. Episcopiei 3, București.

 Diarele care vor reproduce articolele
 din această revistă, sunt rugate a arăt
 aceasta în josul articolelor.

PREȚUL ABONAMENTULUI

 Pe un an . . . . . 20 lei
 Pe șase luni . . . . . 10 „
 Pe trei luni . . . . . 5 „

 Abonamentele se trimit prin
 mandat postal și se plătesc
 tot-d'auna înainte.

PREȚUL ANUNȚURILOR

 Linia pe pag. 1 și a 4: 30 b.
 » pe pag. 2 » 3: 20 »
 » în textul rev. 50 »

AVIS

Cine primește două numere conse-
 cutive din *Revista Literară*, se con-
 sideră ca abonată și prin urmare este
 rugat a înainta costul abonamentului
 la administrație. Persoanele care nu
 doresc a se abona sunt rugate a îna-
 poia numerele imediat la primire, alt-
 fel li se va pretinde plata lor.

Primitorii numerelor nu pot invoca
 pretextul că li s-au trimis cu sîla întru
 cât sunt liberi a le refuza prin același
 curier care le aduce.

Pentru D-nii Abonați

D-nii abonați care nu ar primi vre-
 un număr la timp, sunt rugați să a-
 nunțe administrațiunea, spre a recla-
 ma la oficiul postal respectiv. Nepri-
 mirea regulată a revistei nu se pôte
 invoca drept motiv pentru neplată a
 abonamentului, întru cât revista apare
 tot-d'a-una la timp și se expediază cu
 cea mai mare regularitate.

D-nii abonați care și schimbă locu-
 ința, sunt rugați să comunice noua
 adresă; alt-fel nu e răspunzătoare pentru
 pierderea numerelor.

D-nii abonați sunt rugați să ceară
 încasatorilor noștri chitanțe tipărite
 și cu sigiliul administrației, pentru
 ori ce sumă de bani le-ar încredința.

SUMARUL:

Zile-Negre	Th. M. Stoenescu
Domeniul justiției sociale	Alexandru I. Sonțu
Plugarul	N. Rădulescu-Niger
Teatru Național	Th. M. Stoenescu
Cui-va!	T. Ionescu
Conservatorul de muzică	Th. M. Stoenescu
Legănatul codrului	N. Rădulescu-Niger
Cum se scrie un roman	Z.
În apa lacului tăcut	Eihail Cruceanu
Că durerea!	G. Negrescu
Sihăstrie	Eugeniu Speranția
Cronica Literară	Zelta
Amorul ei	Hugo M. Zaygler
Cad frunzele, Palide frunze	Eugeniu Speranția
Domna Galerianu	N. Rădulescu-Niger

ORELE DE SERVICIU:

Administrația este deschisă în toate zilele de lucru, de la
 orele 9 a. m. până la orele 6 p. m., iar Redacția de la orele
 2 până la 4 p. m.

Sărbătorile de la 10 până la 12 a. m.

Pentru cetirea și admiterea materiilor de publicat,
 ținea a fixat numai ziua de *Mercuri*, între orele 10 până la
 a. m. în celelalte zile nu se primește nimeni pentru cetire,
 manuscriselor. Autorii să la trimită prin postă.

Autorii care trimit manuscrise prin postă, dar care le iscă-
 lesc cu pseudonime, trebuie să arate neapărat Redacției numele
 adevărat și locuința; alt-fel nu se vor publica.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 1112-1031

„LUPTA PENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

REVISTA LITERARA

APARE LA 1, 10, și 20 ALE FIE-CAREI LUNI

„CONTROL DE STIL“

„LIBERTATE DE IDEI“

Director, TH. M. STOENESCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
TIPOGRAFIA G. A. LAZAREANU
BUCUREȘTI

Prim-Redactor, AL. I. ȘONȚU

Articolele nepublicate nu se înapoiază
Scrisorile nefrancate se refuzăTote plățile de abonament, precum și mandatele postale
din provincie se vor adresa Administrației „Revistei Lite-
rare”, la Tip. G. A. Lazareanu, Str. Episcopiei 3, București.Diarele cari vor reproduce articole
din această revistă, sunt rugate a arăta
acesta în josul articolelor.

CĂTRE DOMNII ABONAȚI

Toți d-nișii abonați sunt rugați a'și înainta costul abonamentului fără întârziere, pe adresa: Administrația „Revistei Literare”, TIPOGRAFIA G. A. LAZAREANU, Strada Episcopiei No. 3, București, unde se vor înainta și mandatele postale din județe. D-nișii abonați rămași datori pe trecut sunt încunoștiințați că dacă în cel mai scurt timp nu'și vor achita datoriile, vor fi acționați în judecată și vor fi urmăriți pentru plata acelor datorii.

Direcțiunea.

VIII

AM GREȘIT

Adevărul e că eu
Am greșit lui Dumneșeu!
Ce-am căutat eu, om cu minte,
Să mă 'nchin ca unei sfinte,
Ideal din ea să'mi fac,
Când El, cel a tot putinte,
Nu 'i-a dat de cât stomac!...

IX

CINE?

Pe tine, dragă, te pricep:
Prea te-am iubit din cale-afară
In cât să nu 'ți devii povară.
Dar ce nu pot ca să concep
E cum de omeni pe care
Nu-i-am iubit, nici i-am urit,
Nici unul nu a fost în stare
Să mă ajute doar cu-atât:
Să'ți spue: cine altă dată
Te va iubi ca mine-așea,
In cât să'i fie egalată
Iubirea doar cu ura mea?

X

UNEI FEMEII

Cine ești? De unde vii?
Cum? N'ăi audii, nu știi
Că eu sunt acela care
Cu blândețea lui prea mare
Inspăimântă pe femei?
Pentru ce mă 'ntrebi? Ce vrei?

Mă privești cum pling.., Eî bine,
Plingi și tu de vrei cu mine;
Dar nu mă 'ntreba nimic:
Eî n'am dreptul cel mai mic
La-a femeii mângâere;
Eî am drept dór la durere.

ZILE-NEGRE

VII

VOIU ALBI

La toți drumetii cer dreptate,
De tóte frunzele m'anin...
'Mî-e frică de singurătate...
Și nopțile de iarnă vin!

La gura sobei, fără ea,
Mă voiú uita cum ard tăciunii,
Și eu voiú arde tot așa,
Voiú plînge singur ca nebunii!

Iar dânsa, dómne fie-ți milă,
Iar dânsa cine știe cui
Va mai zîmbi ca o copilă
Lipindu-se de pieptul lui!

Oh, spuneți, cine-ar suferi
Așa tortură 'ngrozitoare
Și dacă totuși n'ar muri,
N'ar hotări 'să se omóre?

Eú însă voiú trăi, știú bine;
Ba încă voiú dormi, spun drept,
Dar numai ca să pot în fine
Cu părul alb să mă deștept.

Esti frumosa, ai putea
Sa subjugi pe cine-ai vrea...
Dar cu mine n'ai ce face.
Du-te, lasa-ma in pace!
Eu iubesc ca un calau...
Nu fac bine; eu fac rau.

Oh! Iubirea mea e trista...
Nu se sterge c'o batista,
Nici nu se inneaca, bend;
Ea ucide mai curand
De cat poti a presupune.
Cel putin, asa se spune.

Da, ma-a spus'o chiar si ea, —
Adi streina, eri a mea, —
Ea, pierduta mea soție,
Care n'a voit sa stie
Nici de omeni, nici de legi
Si-a plecat de luni intregi.

Alt-fel, nu putea sa plece.
De-asi fi fost cu densa rece,
Cinic, rau, ursuz, brutal,
De i-asi fi facut scandal,
Ar fi stat si-acum la mine;
Dar eu i-am vorbit tot bine.

Diua, cap de imbecil,
O 'ngrijam ca p'un copil;
Sera cand intram pe usa,
O 'ncantam ca p'o papusa;
Noptea ore 'ntregi slateam
Si cum dorme o priveam.

Nu am fost barbat, firește;
Caci barbatul nu iubește.
El e micul suveran,
Care scoțe ban, cu ban,
Ca sa pota sa si plateasca
Servitutea femeiasca.

Precum vedii, te-ai inșelat.
Lasa-ma indurerat
Si scutește-ma de tine:
Omenii nebuni ca mine
Cand se stiū de tot uitai,
Sant destul de mangaiati

XI

U R Ă

Vintul bate, iarna vine!
Domne, ce-ai avut cu mine
De-ai dormit asa de greu,
Tocmai cand sunt singur eu?

Domne, scola-te din somn,
Daca 'n adever esti domn
Peste tot ce te 'nconjora!
Noptea asta ma 'nfiora.

Singur, dor cu tine 'n cer,
Stau, sorbind un revolver
Cu privirile-abatute...
Domne, scola-te mai iute!

Spune vintului sa stea,
Caci de cand sunt fara ea,
Iarna nu mai vreau sa vie...
De urat cine-o sa-mi tie?

Tu te culci si dormi; apoi
Norii vin intre-amendoi...
Mi se 'ntuneca si cerul
Si mai ved dor revolverul.

Nu! Nu vreau sa ma omor...
E pacat, e 'ngrozilor...
Vreau sa sufer... După mine,
Cine-ar suferi mai bine?

Iata, glonțul sta pitit
Si de el sunt ispitit
Sa'mi sbor tasta 'nfiabantata...
Domne, scola-te odata!

Asi muri, de-asi sti ca ea
Fara mine, ar putea
Sa mai fie fericita...
Dar e inca ralicita.

Intr'o di, cat de curand,
Voiu vedea-o 'ngenuchiand
La altarul Teu, la care
Iti va implora ertare.

Or si cat ar plinge, stiū
Ca atunci va fi tarziu
Sa me rog cu ea 'mpreuna,
Ca s'o indrepti pe calea buna.

Dar, mai departat de ea,
Dintr'un colț, tot voiū putea
Mila ta sa'i pot obtine,
Fara sti de unde'i vine.

Pote chiar me va zari...
Si atunci voiū muri,
Nu de glonțul greu si tare,
Ci de ura ei cea mare.

Atunci, Domne, dormi cat vrei!
Omorat de ura ei,
Bata vintul cat i-o place,
Vie iarna grea in pace!

O iubire ca a mea
S'o distruya n'ar putea,
Nici un fel de lovitura,
De cat tot atata ura!...

XII

GROPARIII MEI

Sermani gropari, îi ved de-acum
 Oprindu-se cu mine 'n drum.
 Zadarnic, când li se va dice,
 Se vor sili să mă ridice.
 Or cât de slab, cadavrul meu
 Le va părea atât de greu
 Că speriați vor presupune
 Că li se 'ntâmplă vre-o minune.
 Sermani gropari, se vor mira
 Și, cruți cum sunt, vor injura:
 De unde vor putea să știe
 In trista lor sălbătăcie,
 Că în sicrii nu's numai eu,
 Ci duc în el și-amorul meu!

XIII

PE MORMÎNT

Voiu muri, așa m'a fost
 Al vieței tainic rost;
 Voiu muri fără de vreme,
 Fără ură, nici blesteme;
 Voiu muri, când încă sunt
 De folos pe-acest pământ;
 Voiu muri, căci simt prea bine
 Cum se stingă tot în mine;
 Dar nu voiu pleca plingând
 Ca or care om de rînd;
 Ci voiu scurge lacrimi grele
 Ca decepțiile mele
 Și voiu storce plînsul trist
 Cum pe cruce-a plâns dór Christ.

Nu! Nu voiu lăsa pământul,
 Fără să'mi însemn mormîntul.
 N'o să fie nimeni, știu,
 Nimeni după-al meu sicrii;
 Știu că 'n lume nimeni nu e
 Flori pe densusul să'mi depue,
 Cel puțin cât mă trăesc,
 Voiu căta să mă zidesc
 Intr'o gropă 'nchipuită
 Și, cu inima cernită,
 Mort și 'ndoliat să fiu,
 Singur să mă plâng de viu.
 Urmând dricul ce mă duce,
 Punend însuni flori pe cruce.

Aide, suflete martir!
 Ti-ai scurtat al vieței fir!
 Pune-ți negru la făclie
 Pentru-a treia cununie.
 Și 'nsoțit cu mórtea, treci
 Către viața cea de veci;
 Iar pe corpul ce rămâne
 Lasă-ți urmele stăpâne,
 Spune tot ce-ai îndurat
 Să se știe 'n lung și lat

Că acela care móre
 Fără lacrimi, fără flóre,
 Dar trăește și 'n mormînt,
 Flori, chiar lacrimile-î sunt.

XIV

MI-E DOR!

Sórele pe cer rêsare,
 Se ridică, crește mare;
 Eú aserá l'am culcat,
 Somnul i l'am legănat
 Și-am privit pe cer într'una
 Până-am adormit și Luna,
 Și-am tot plîns în urma lor,
 Căci m'e dor de ea, m'e dor!

Iată, ziua 'nainteză...
 Lumea mișue, lucrază;
 Ca să'mi uit, muncesc și eu;
 Dar mă știe Dumnezeu
 Cătă suferință-amară
 Am să 'ndur până deseară,
 Că mai bine-aș vrea să mor,
 Căci m'e dor de ea, m'e dor!

Multe nopți și zile grele
 Am trecut așa prin ele,
 Fără ca să dorm un pic,
 Fără să profit nimic;
 Noptea m'e urât în casă,
 Ziua munca mă apasă,
 Traiul 'm'e 'npovăraător,
 Căci 'm'e dor de ea, 'm'e dor!

Și-am să sufer mult, știu bine.
 Toți se vor scărbi de mine.
 Voiu rămâne pe pământ
 Mult mai singur de cât sunt;
 Voiu ajunge, cine știe,
 La spital, în pușcărie...
 Dar voiu cere-o tutulor,
 Căci m'e dor de ea, m'e dor!

Slab, bolnav, fără putere
 Și lipsit de mângăiere,
 Dacă Dumnezeu va vrea
 Mila lui de veci să'mi dea
 Ca să scap de suferință,
 Imi va fi cu neputință,
 Fără-a o vedea, să mor,
 Căci m'e dor de ea, m'e dor.

Nici mormîntul n'o să pótă
 Dorul meu de ea să'mi scótă.
 Când și-acolo, ca și-aici,
 Viermii, ca și-ai mei amici,
 Joc de mine își vor bate,
 Eú cu fălcile căscate:
 «Dați-mi-o! voiu cere-o lor,
 Căci m'e dor de ea, m'e dor!...

*Ea, de sigur, n'o să vie.
Dar va ști, ce-acum nu știe :
Că în cimitir de-ar vrea
Să mai intre, n'ar putea
Nici părinții morți să'și vadă,
Căci o va trânti grămadă
Un ecoî îngrozitor :
«Mi-este dor de ea, mi-e dor!»*

Th. M. Stoenescu

DOMENIUL JUSTIȚIEI SOCIALE

(DUPĂ DUGAST)

Justiția omenescă, orî cât de imperfectă fie, este fără îndoială o emanațiune a justiției ideale, care trăeșce în rațiunea noastră, ca orî-ce idee eternă. Dar, corupțiunea ce ea a suferit sub influența pasiunilor și a intereselor, o face să ne apară ca o ironică parodie a idealului nostru de justiție, de ôre-ce ea dă, de bună-voe, concursul său iniquității, mai bine de cât îl dă binefăcătoarei instituțiunii, demnă de inalterabilul său principii.

Este adevărat că justiția absolută nu pôte să fie realizată pe pământ. Rațiunea supremă, care a dat libertate ômenilor pentru a face din ei ființe morale, nu va putea ea însăși să proporționeze pe pământ fericirea și suferința, după valoarea morală a fie-căruia, fără a distruge în noi această admirabilă facultate, care face mândria noastră.

În adevăr, valoarea ființei morale, este determinată de către binele și rîul care residă în actele sale: orî, voința este aceea care, după cum este ea bună sau rea, pune în actele noastre binele și rîul, independent de rezultatele lor exterioare: această filosofii o exprimă dîcînd: că voința are o valoare absolută.

Determinațiunile omului n'ar putea să fie libere, dacă el ar cunôșce, cu siguranță, starea de fericire sau de nenorocire care ar rezulta pentru dînsul din actele pe care le-ar face. Omul virtuos nu este un mercenar, care nu face binele de cât pentru un salariu promis mai dinainte.

Justiția absolută nu s'ar putea, decî, exercita față de ființele morale, fără a se distruge însăși moralitatea.

Dacă justiția eternă, pe care rațiunea noastră o dăreșce fără a o pricepe și a cărei intervenție ea o reclamă cu atîta insistență în relațiunile umane, într'un mod legitim nu rîspunde apelului său, justiția socială pôte ea ôre a o înlocui pentru a ne pedepsi sau a da recompense?

Vulgul își închipueșce că justiția tribunalelor este investită cu dreptul de a pedepsi, după culpabilitatea fie-căruia, dintre

acei carî înfrîng legea. Acastă idee o are poporul mai cu sêmă în privința judecăților de materie criminală, unde judecătorul pôte rar să obție o echitabilă separațiune a daunelor cauzate victimei atentatului. Or, această este o părere absolut greșită: căci dreptul de a pedepsi nu aparține nimănu pe pământ.

* * *

În orî-ce infrațiune a legilor societăței—și noi ne închipuim că pe pământ legile sunt juste și conforme cu dreptul natural—există două lucruri fôrte deosebite de considerat: greșala morală și paguba. Dauna sau paguba se pôte aprecia de către inteligența omenescă, cea-l'altă, adică greșala morală nu se pôte aprecia.

Greșala morală, *culpa*, cum îi dîc unîi, este în afară și deasupra orî-cărui mijloc de investigațiune ce posedă omul. În adevăr gradul de culpabilitate al acțiunei îndeplinite depîndînd de voința agentului din momentul în care el s'a hotărât definitiv a o săvîrși, va trebui, spre a aprecia bine acest grad de culpabilitate, să cunôșcem condițiunile în carî se afla voința prevenitului cînd a luat hotărârea. Dar cum să cunôșcem condițiunile în carî se afla voința prevenitului cînd a luat hotărârea? Dar cum să cunôșcem acele circumstanțe? Generațiunea unui act are atît de multe și de misterioșe cauze în cât însuși agentul nu le pôte cunôșce pe tôte. Noi ne silim de a le presupune după ôre-carî semne exterioare, a căror interpretare nu presintă nicî-odată de cât caracterele unei ôre-carî probabilități. Căutăm să aflăm dacă a lucrat cu premeditare; dar însăși premeditarea, născută din cauze adesea nepercepute, nu pôte fi apreciată de cât prin circumstanțe carî însoțesc cauzele, a căror interpretare n'a fost nicî-odată sigură. Și pe cînd credem cu siguranță că premeditarea a existat, noi încă căutăm elementele din carî ea s'a format și dacă libertatea agentului a rămas intactă; și ne silim a străbate întunecata înlînțuire dintre cauzele cele mai apropiate și cele mai depărtate; căci cea din urmă acțiune rezultă și din cele carî au precedat-o și din impresiunile venite din afară și din doctrine și din starea organelor, de o înlînțuire de antecedente carî se urcă până la ereditatea cu mult mai depărtată de cât nașcerea agentului. Cum va putea magistratul să urmeze și să descôsă firele carî constituesc urzela vieței unui om și să discernă în succesiunea acțiunilor *reflexe*, carî forméză viața sensibilă, punctele în carî energia omului moral, exercită asupra fatalității, cum dîce Lucrețiu, aceea apucare violentă pe care noi o numim *libertate: fatis avolsa potestas*.

Cine pöte sustine cu siguranță că un vagabund, născut într'o familie degradată, a cărei copilărie a fost înfășată într'o atmosferă vițioasă și pe care'l apăsa cea mai neagră mizerie n'are tot atâta merit, că n'a cădüt în fața tuturor tentațiunilor la cari îl expuneau condițiunile existenței sale, ca omul fericit și onorat a căru'i virtute este susținută de töte înlesnirile vieței și de mediul ce'l inconjöră?

Pöte cine-va să probeze că juna fiică care este păzită cu vigență contra seducțiunilor vițioului, care o atrage, are mai multă valöre morală de cât sërmana fată desonorată care, fără sprijin, în mijlocul dificultăților vieței, a cădüt, fără a se mai putea ridica, pentru că nedreptatea socială nu'î îngăduie de cât alternative ca: mizeria, mörtea saü desonörea?

Din punct de vedere moral, cuvëntul lui Christos, care nu ne lasă să judecăm pe apröpele nostru, este adresat nu numai or'î căruia dintre noi, dar și magistratului.

În adevër, judecătorul depășește hotarele domeniului sëu, când își bazează hotărârile sale pe culpabilitatea morală a acuzaților.

Însărcinat să protögă pe membrii societăței contra atentatelor cari pot să fie comise în contra drepturilor lor și de a obține separațiunea daunelor cari au fost cauzate, fie indiviđilor fie societății chiar, magistratul nu pöte și nu trebuie de cât să aprevieze consecințele actelor ce sunt încreintate judecăței sale.

Când proba unui delict saü unei crime a fost făcută, judecătorului nu'î mai rămâne de cât să deslege chestiunile următöre: «Care'î importanța daunei suferite de către victima atentatului și de către societate? Ce reparațiune pöte să compenseze pe una saü pe alta? Ce mäsuri se pot lua spre a preveni repetirea aceluiași delict saü crime?

Nimic nu îndreptățește pe magistratură să trecă limitele acestui cadru, deja förte a-nevoe de implinit pentru slabele facultăți omeneșei; și magistrații vor merita tot respectul și tötă recunoșcinta opiniei publice dacă se vor achita bine de acestă misiune.

Acesta nu însemnöză că trebuie să dărămăni închisorile și să închidem polițiile, cel puțin până atunci până când vom găsi alt-ceva mai bun spre a le înlocui saü spre a le face inutile. Trebuie numai să încetăm de a le considera pe acestea ca pe un iad în care cel condamnat își expiază greșala morală ce a comis

Nu pot fi de cât mijlöce de represiune și de preservațiune, spre a împedica reinöirea atentaturilor comise contra dreptului și libertăței. Pedepsa cu mörte ea însăși nu pöte fi privită ca o pedepsă; ea nu este chiar nici o reparațiune; ea n'are

de cât caracterul unei mäsuri de prezervațiune. Ea nu'î o pedepsă, pentru că omul n'are dreptul de a pedepsi, nefind în stare să aprevieze valörea morală a actelor îndeplinite de alții; și mai mult încă, o pedepsă care n'are grade nu pöte să fie proporționată gradului de culpabilitate; cum trebuie să fie or'îce act ce pedepsește, în se. ul precis al acestui cuvënt.

Pedepsa cu mörte, nu'î o separațiune, fiind-că nu separă nimic, fiind aplicată de ordinar pentru o pierdere ireparabilă.

Societatea pretinde, fără îndoială, că acestă pedepsă este o compensațiune morală pentru scandalul și desordinea socială cari au fost cauzate de omor.

Dar, dacă considerăm că omorurile și atâtea alte mari atentaturi își au de obicei, originea în desordinea organizațiunei sociale, atunci trebuie să ne întrebăm de ce fel de autoritate pöte societatea să se prevaleze spre a pedepsi, cu mörtea, pe ömeni pe cari densa i-a împins la crimă prin nedreptate și mizerie? Societatea pöte vedea în pedepsa cu mörte o mäsură preventivă; dar ea ar fi inutilă dacă societatea și-ar îndeplini către töt'î ömenii datoritiile ce'î impune pactul social. Dacă societatea n'ar autoriza nedreptăți cari apasă drepturile naturale, și cari ridică omului respectul de justiție, omorurile ar fi așa de rare în cât n'ar mai constitui un pericol pentru nimeni.

Se dice că criminalii sunt «nișce eröri ale societăței»; și ar fi bine să se dică cu mai multă precisiune de adevër, că ei sunt resfrângerea propriilor sale crime, cari se întorc în contra ei și pe cari se cuvine ca ea să le suferc. Suntem dar contra pedepsei cu mörte, pentru că or'î care ar fi criminalul, merită în tot-d'auna circumstanțe atenuante, căci ele sunt justificate de chiar negligența societății de a îndeplini condițiunile contractului social, și de injustitiile ce ea autoriză; precum și de scandalurile ce ea nu reprimă cauza doctrinelor disolvante ce ea propagă.

Alexandru I. Șonța

JACQUES GUEUX

PLUGARUL

Cum începe să s'audă ciripit de päsărică

In pădurea fără fund

*Plec și eu în faptul zilei, ca în țarina mea mică,
Să îndemn la muncă plugul și semănța'n ea s'scund,
Prebătindenea, în juru'mă, până'n zarea nesfârșită,
O privești să'ntinde mändră foc cum alla nu'î!
Până chiar și firul ierbei e-o minune negrăită*

C'un brillant în vârful lui...

*Singuratec, dus pe gânduri, uite-aşa ajute'mi Sfîntul,
Tôtă ziua fără preget, spîntec, răscolesc pămîntul,
Si măi uit de sărăcie, de-ale griji, necazuri măi,
Iar din brazda care o trage mîna mea cea voinicîescă
Si pîrlită, vine vremea, grăul mare, să sbucînescă
Numai spice aurii*

*Dómne ! cum măi jărueşte sus în ceruri foc de sóre !
Greerul presemne d'aea se cam vaetă din greú.
Mie apoi 'măi arde capul ; măi mē frig de-aşa dogóre,
Brazda însă trag mereú...*

*Vexî-că, fără vorbă, grija trebuie să-mi fie toată
Rostul muncēi pân'la urmă, să mi'l duc nestăvilít ;
Că de unde nu, degrabă fómetea dá lumēi róta,
Si în fómete-î cumplit !*

*Singuratec dus pe gânduri, uite așa ajute'mi Sfîntul,
Tôtă ziua fără preget, spîntec, răscolesc pămîntul
Si măi uit de sărăcie, de-ale griji, necazuri măi,
Iar din brazda care-o trage mîna mea cea voinicîescă
Si pîrlită, vine vremea, grăul, mare, să sbucînescă
Numai spice aurii !*

*Tarină trăsăritóre, chinută din pruncie,
Rabdă tóte ale mele stăruințe care dor !...
Plugului de fier tu iartă-î că scrăşneşte și sfășie
Sinu-ți darnic tuturor !*

*Maică sfîntă cea cu grijă pentru zilele de mîine,
Fără greș în lucrul care pe 'ndelete ți'l petreci,
Grănelor dá biruință și copiilor tăi păine
Acum pururea și 'n veoi !..*

*Singuratec dus pe gânduri, uite-aşa, ajute'mi Sfîntul,
Tôtă ziua, fără preget, spîntec, răscolesc pămîntul,
Si măi uit de sărăcie, de-ale griji, necazuri măi,
Iar din brazda, — care-o trage mîna mea cea voinicîescă
Si pîrlită, vine vremea, grăul, mare, să sbucînescă
Numai spice aurii !*

N. Bădulescu-Niger.

TEATRU NAȚIONAL

Stagiunea teatrului național s'a deschis anul acesta cu două piese originale: *Fântâna Blanduziei* de Alexandri și *Pe malul gârlei* de d-l Olănescu-Ascanio.

Înțelege ori-cine că Direcțiunea a voit să aducă și anul acesta un omagiū pe de o parte neuitatului bard de la Mircești, iar pe de alta spiritualului academician de la București; se înțelege că și una și alta sunt două piese cu valori apreciate, nu voi să dic intrinsece; amēdouē aū produs tot-d'a-una impresie bună publicului; dar amēdouē sunt așa de arhivechi și de cunoscute, în cât ori cât am venera memoria lui Alexandri, ori cât am simpatiza pe d-l Olănescu, ar fi timpul să ne gândim și la puțină artă, pe lângă literatură.

Să mă explic :

Publicul merge la teatru să vadă pe artist, căci alt-fel operile dramatice le-ar putea citi și acasă. Decī ca să pótă gusta pe artist, trebuie ca acesta să se producă în piese cu valori dramatice intrinsece.

Orī cât de frumoșe ar fi versurile lui A-

lexandri, ori cât de biniitor ar părea spiritul d-lui Olănescu, piesele lor nu sunt de natură a pune în vađă o execuțiune dramatică superióră: actorii nu pot lucra asupra lor cum ar putea lucra în piese cu valori dramatice reale. Și la teatru voim nu numai sacraarea unei memorii saū omagiul vre-unui spirit, ci căutăm artă teatrală.

Prin urmare ar fi de dorit ca Direcțiunea să lase asemenea omagiū cel puțin la câte trei saū patru ani o dată, saū, dacă vrea, cam pe la mijlocul fie-cărei stagiuni, ori la reprezentațiunii de paradă; dar la începutul stagiunei ar fi trebuit să ne vie cu piese originale noi, în care actorii să și pótă manifesta ródele muncēi dintr'o stagiune în alta.

Dar unde sunt acele piese? se va întreba.

Adevărul e că acesta mă întreb și eu.

Probabil că nu pot să fie, întru cât nimēni nu le-a scris și întru cât direcțiunea n'a luat mēsurī ca să fie scrise.

Și anume, ce a făcut direcțiunea pentru ca actorii romănești să se pue pe muncă și să producă opere meritorii?

Se va dice întru ce direcțiunea este obligată să ți pue condeiu în mână și să ți dică: scrie?

Dar voi răspunde: Întru ce autorul este obligat să muncēscă un an saū doi pentru o operă de valóre, ca apoi să se alégă cu critica, adesea ori nepricepută, a unui domn comitet și cu o sută saū două de lei ca drept de autor?

Teatrul trebuie să facă sacrificii, fie chiar în detrimentul ingrășării unor actori, și să deschidă cu preveniență ușile cabinetului directorial și să plătescă scump pe autorii, carī sunt în mēsură a ridica prestigiul repertoriului teatral.

Cred că nu e bine să rămānem tótă viața cu *Fântâna Blanduziei* și cu *Pe malul gârlei*, căci tóte teatrele din lume aū tradiții și omagiū de adus, dar pe lângă acestea aū și preocuparea de a ridica, an cu an, noi monumente literare, pe lângă acelea scóșe din când în când de la rebut.

Și acum ca tot-d'auna, părerea mea este că directorii teatrului nostru aū fost și sunt ómenī dotați cu multă bună-voință, dar măi toți fără inițiativă, fără spirit de inovație, fără energie, fără voință personală. De ordinar, fac ceea ce li se cere, nu ceea ce vor, căci nici ei nu știū ce vor.

Acēsta se datoresce și specialității fie-căruia, în nepotrivire cu aceea a conduce-rei unui teatru.

Ar fi fost de dorit ca anul acesta să ni se deschidă stagiunea cu o surpriză. Aū n'a avut direcția nici o piesă nouă originală prezentată de vre-un român, tot așa de mare ca și Alexandri saū d-l Olănescu?

S'a ncheiat dramaturgia în aceste două ilustrațiuni?

Dacă e ast-fel, destul de rău. Și de aceea am voit să ating chestia ast-fel, pentru ca să arăt că conducătorii teatrului, nici de acum un an, nici de acum doi, nici de acum trei, de când îl conduce, nu s'au preocupat de viitor, ci s'au manifestat numai cu trecutul și acela produs și relevat de alții.

Și de aceea ating chestia ast-fel spre a deștepta direcțiunea ca cel puțin de aci înainte să consacre cât-va timp și ore-care mijloce spre a contribui la realizarea a noi opere de valoare, căci, încă o dată, cu fântâna și cu gârla vom ajunge să prindem revenială.

Nu cred necesar să spun celor de la teatru cum să facă și cum să procedeze: ar fi ofensator să'î mai trimit așa de târziu la școală. Dacă măcar experiența anilor trecuți nu le-a fost de ajuns, apoi învățătura nouă e greu să li se mai dea, la o vîrstă când, pôte, infumurarea 'î face neaccessibil orî căror poveți.

Dacă însă mă înșel și vîd în adevăr ei înși-le starea în care se află teatrul, mai mult din punct de vedere literar de cât artistic; dacă în adevăr modestia nu le-a dispărut cu desăvîrsire, iată povața ce le-aș putea da.

— Domnilor de la teatru, sunteți puși acolo prin grația lui D-zeu și voința națională a unui partid; ați învățat unde-va sați nu, cartea ce vă trebuie acolo; pricepeți sați nu ceea ce trebuie de făcut; asta vă privește pe d-văstră și pe cei ce v'au pus. Noi vă cerem să știți, să pricepeți și să faceți; iar dacă nu sunteți în stare, aplecați-vă nițel, catadicsiți, cereți povețe și vi se vor da.

În țara românească presa și opiniunile sunt libere. Apelați la ele, puneți-vă în contact cu cei care pricep ceea ce d-văstră n'ati priceput încă și în tot cazul veți fi câștigați.

Lucrând izolați, în cercul restrîns în care vă găsiți, fiind exclusiviști, sați așteptînd ca oamenii cari vă pot servi, să vă tragă de mîneacă, riscați ca și la anul să veniți iarăși cu *omagii*, cari nu aduc teatrului nici un serviciu artistic.

Iar ca să vă pot da și modesta mea povață, iată o: Apel la toate opiniunile, și din toate alegeți ce e bun și ce vă trebuiește.

Așa fac oamenii, cari nu știu și cari vor să știe.

Th. M. Stoenescu

CUI-VA!

*Copil, cu negre plete
Tu, nu aveai id e
Că, ochi-ți de femeie,
Ar fi putut să n'bețe
Cu farmecele lor,
Perdut în disperare
Ca razele pe mare.
Plăpîndu-aiurător!...*

*O! tu, erai în stare
S'adormi în lăgîn vîntul
S'adormi pe aripî gîndul
Cu blînda ta cântare;
Și nu aveai nici zor,
Că prin a ta lumină,
S'a reflectat senină,
O rază de amor...*

*Din viața-mî pustiită
De-abia, abia, se ține
Simțita rugă 'n mine;
Iubire veștejită;...
O taină 'n césul sfînt,...
Ce a trăit o-dată,
Ca ramura uscată
Pe jalnicul mormînt!*

*Copil, cu negre plete,
Tu, nu aveai idee,
Că glasu-ți de femeie,
Ar fi putut să n'bețe
Mai mult ca D-zeu,
Perdut în aiurare
Ca lebăda ce mîore,
Sdrobit sufletul meu.*

T. Ionescu.

CONSERVATORUL DE MUZICA

În capul Conservatorului de Muzică și Declamațiune din București avem anul acesta un nou director: pe D-l D. Popovici, apreciatul bariton, care începîndu-și studiile muzicale în București și le-a desăvîrșit în străinătate, unde și-a format o carieră strălucită, ale cărei succese ne-a făcut plăcerea să le re-patrieze adesea orî și pe la noi.

Nu șcim condițiunile în care d-l Popovici a primit Direcțiunea Conservatorului; dacă a primit-o print'o simplă numire, ca să se pôtă lepăda în caz de nerezistență, — sați — prin contract ca să pôtă rezista în caz de a se tenta să fie lepădat.

Orî cum, ca unii cari am trăit continuu în această țară și'î cunoșcem toate metehnele, precum și ca cronicarii speciali în materia de care e vorba, ne facem o plăcută și colegială datorie a preveni pe noul Director că la Conservator are să lupte nu numai cu reorganizarea lui pe temelii sănătose, ci cu

mulțime de tribulațiuni datorite caprițiilor fie-cărei domne profesore, intrigilor și influențelor fie-cărui domn profesor.

Ceea ce s'a opus mult la dezvoltarea acestei școli a fost tocmai manevrele de tot anul ale acestui corp în vecinică nearmonie.

Credem că d-l Popovici va fi destul de energic spre a-i se impune, dar ne temem că ar putea abdica în fața intervențiilor superioare și oculte, la cari profesorele mai ales recurg adesea ori.

Se va putea d-l Popovici impune și șefilor săi direcți și indirecti? Atunci succesul îi este asigurat.

Îi trebuie deci să fie tare și cu voință, cât este de tare și în glas.

Energia și voința mai auză nevoie și de competență. Acesta nu i-o discutăm până la proba contrarie.

De o cam dată, ne permitem o simplă indiscreție:

D-l Popovici, pe lângă directorat, a mai fost numit la Conservator profesor de *Mimică* și *Dicțiune*.

Despre *Dicțiune*, s'o lăsăm să ni se releveze prin practica predării cursului însuși. Când cine-va cântă, *dicând* bine ca d-l Popovici, trebuie să învețe și pe altul să *dică* tot așa de bine.

Dar despre *Mimică*, să ne permită domnul Ministru al instrucțiunii a întreba: Pe care scenă din Germania sauz pe care teatru al lui Wagner a învățat d-l Popovici, Anatomia, Fisiologia, Fisiognomonia, Psihologia și alte asemenea marafeturi, care toate la un loc contribuiesc la vastul material al formării unui curs de *Mimică*?

Vedeți, indiscreția e cam hazardoasă și de aceea ar fi urmat ca de la început, d-l Popovici să fi cerut mai bine scoterea la pensie a d-lui G. Stephănescu, ca să i ocupe catedra de Canto, de cât să se preteze a se substitui unui om de știință, a cărui profesie, fie chiar sub formă de profesorat, îi este probabil streină.

Aceasta denotă că d-l Popovici se pretază, cam de la început, la influențe cărora ar trebui să se opue.

Dar în fine, *Mimica* nu joca mare rol în administrația unui Conservator; fie ca *Dicțiunea* cel puțin să i serve ca în alte împrejurări să și *dică* și d-sa cuvântul.

Pentru astă-ți, credem că ajunge.

Th. M. Stoenescu

LEGANATUL CODRULUI

*Legenă, codrule, frunziș
Legenă umbră în desiș,
Legenă ochiuri de lumină,
Legenă ramuri ce se 'mbină.*

*La răcore, pe cărări,
Legenă pași, ascultă oftări,
Legenă gânduri de iubire,
Mai scurtezi câte-o măhnire...*

*Iar pe crângi, nu stai s'alegi,
Legenă neamuri, cete 'ntregi,
Cântăreți, oaspeți de vară:
Mi te lasă și vin iară...*

*Ziua legenă bucurii
De la treer, din câmpii;
Noaptea, taine-adânci și vise,
Fără tâlc, de nimeni scrise...*

*Iar apoi în vrăji de Maiu
Știu atunci că ți e de traiu:
Legenă, legenă, cum vin zorii,
Cântecul pricighetorii.*

N. Rădulescu-Niger.

CUM SE SCRIE UN ROMAN

Un diarist francez ne povestește următoarea anecdotă ce îi se întâmplase:

Timp îndelungat am fost stăpânit de ambițiunea ca să deviu și eu autorul unor romane interminabile, ce auz distrat numeroase generații și care vor mai distra încă multe altele, după toate probabilitățile.

Îmi amintesc că pe atuncea urmam cu multă sîrguință pe unul din maeștrii acestui gen, pe Ponson du Terrail; și într-o bună zi lua hotărîrea de a-i face concurență.

Îmi făurii planul unui roman; și când mi se păru a-l fi dezvoltat în de ajuns n'am prezentat în fața autorului lui «Rocambole».

Ponson mă ascultă cu multă atenție apoi îmi spuse:

— Câte capitole crezi că vei întrebuița la dezvoltarea romanului D-tale?

— Vre-o sută, îi răspunsei.

— Nu cred, îmi răspunse Ponson că auz avea mai multă materie aci de cât pentru un capitol. Pentru a face o sută de capitole auz trebui să auz mai multă imaginație și la urma urmei nu crede că e nevoie de a-ți face de mai nainte un proiect spre a scrie un roman.

— Da!

— Sauz cel mult e de ajuns a avea un subiect simplu ce nu plictisește. Și de ore ce ved că voești să te dedai acestor ocupațiuni de a scri romane, îți voi da un subiect grație căruia vei putea povesti cititorilor D-tale, un fapt adevărat ce chiar erii s'a întâmplat la noi în casă.

Ascultă!

Proprietarul casei, care are obiceiul de a-și încasa în persoană chirile, s'a suit erii la etajul al 5-lea ca să ceră chiria lunară unui artist. Artistul s'erac (ca toți artiștii) dădu afară pe pretențiosul proprietar, care

cu un oftat scobora scările ținând în mâna lui dreptă chitanța neplătită a artistului.

Scoborând scările, proprietarul alunecă și cădenc jos își rupe gâtul. Și atâta tot!

— Și atâta tot?!

— Tot!

— Cu acest subiect voiți putea umple 30.000 de rinduri?

— De sigur!

Proprietarul va muri în urma căderei lui și bine înțeles opinia publică va acusa pe artist de a-l fi aruncat de pe scări. Artistul va fi arestat și în timpul instrucției se va afla că e fiu natural.

— Al cui?

— Se vor face cercetări; văduva proprietarului va face și ea la rîndul ei de asemenea, și între hârtiile decedatului va găsi că artistul e fiul nelegitim al proprietarului mort.

— Sărmanul nenorocit!

— Și văduva să va duce în închisore să-î spue: «Fiū denaturat, ai asasinat pe tatăl tēu!»

— Teribil, dar începe a deveni interesant.

— Inmărmurirea artistului care va mai încerca de a se apăra — dar în zadar!

Artistul era logodit cu o fată tēnēră, ce nu pōte crede în vinovăția lui și care își va depune tōte silințe pentru a reabilita pe cel ce iubesc.

De prima necesitate decī, a găsi un vinovat.

— Scările, îi rēspunse-î.

— Nu! un alt locatar, care pentru a-și apropia banii, încasați de proprietar l'a despoiat de tot ce avea asupra-î și îl aruncă de pe scări.

— Fōrte ingenios.

— Și nimeu! nu ar putea presupune în acest din urmă locatar, un criminal atât de ordinar. Căci așteptă o moștenire mare, are o situație considerată și e în ajutorul alegerii lui ca deputat.

Tēnēră fată totuși nu se descurajēză. Trăvestită, ea parcurge tōte speluncele Parisului spre a descoperi pe adevēratul asasin.

Intr'o di îi se pare că recunōsce într'un individ ce pārea că este șeful unei bande, pe locatarul în chestiune. «D-ta aci?» îi dīse ea. — «Dar mē cunōscēți?» spuse viitorul deputat. — Da, da, te recunosc. — «Atunci nenorocire ție!» Imediat făcu un semn complicilor, care luând pe fată, deschid ușa unei subterane unde vor lāsa pe nenorocita logodnică . . . atātea linii cât veți voi.

— 10.000 de rinduri.

— Nu e exagerat! Dar va dura în de ajuns pentru ca fata să se simtă aprōpe murind de fōme. Și apoi descrierea murdăriilor din subterane! Iarāși cāte rinduri veți voi.

Ea încercă a se evada, dar în zadar Ostenită cade aprōpe în nesimțire

O bătrānă nobilă, ce prin diletantism colecționeză imobilele vechi, va cumpēra în acest timp casa acēsta. Visitānd beciul ea va auzi niște gemete.

Dōmna chēmă servitorii ei care vor sparge ușa subteranei; și dōmna va recunōsce în tēnēră fată pe — propria ei fiică naturală.

— Vor fi decī 2 copii naturali?

— Int'un bun roman, în care fantasticu face loc realului, copii naturali nu sunt nicī o dată prea numeroși.

Totul se aranjēsă decī. Trādătorul va fi pedepsit, inocentu își va redobāndi libertatea, cei 2 logodiți se vor însura și vor moșteni tōte imobilele dōmnei nobilie.

Și cortina cade ca și condeii meu.

Iată cum se scrie un roman!

Z.

In apa lacului tăcut...

In apa lacului tăcut, dorm atātea amintiri
Ce privesc de anī trecutul unei tainice iubiri.
Ele 'n graiul lor molatic, o poemă vor să lege,
Ia încet se stinge 'n unde și doar luna o n'țelege.

In spre țērmul singuratic, plinge-o salcie n'florită,
Luna 'și varsă raza dulce peste apa adormită,
Și 'n adāncuri ea pătrunde, ca 'ntr'un suflet măn-
[gāerea]
Când în ochi de vrājitoare, visător își culci vederea...

Iar din unbră, tājnuite, peste luci de senin
Note vajnice, incete, ca din alte veacuri vin,
Ce-au sburat în lumī de basme, numa 'n gānd rē-
[sunā clare]
Mōște sfinite ce s'afundă într'o lume de uitare.

Acum stāu incremenite șōpte calde de iubire...
Ca un vis sburat-au tōte, tōte-au fost o nālucire.
Dorul vēcurilor stinse dōrme 'n liniștea lui mut.
Tānguitul amintirei, 'n apa lacului tăcut...

Mihail Cruceanu.

CU DUREREA!

Am vēdut mōrtea cu ochii.

Nu știu dacā e hidōsă sau plăcută, căci nu m'am apropiat de ea, dar când 'și-a băgat capul prin întredeschidētura ușei și 'm-ă făcut semn cu degetul s'o urmez, i-am rēspuns:

— Mai stai, nu sunt încă pregătit.

Și a plecat, probabil ca să se reîntōrcă.

Atunci, am luat revolverul din cui, am așezat cartușele, am încercat de cāte-va ori cocōșul, și l'am așezat pe masă.

Am așteptat-o să revie.

Tōtă nōptea am stat pe gānduri. Nu eram nicī trist, nicī vesel.

Nu se pōte descrie starea sufletēsă a omului care se hotărăște să mōră cu tōtă seninătatea vietei!

Nu regreti nimic și regreti tot. Nu suferi și te dōre. Nu plingī și ochii 'ți-se înecă în lacrāmī.

Lumina, viața, fericirea trecută, par' că n'au fost nici odată și cu toate acestea n'ai voi să te despartii de ele.

Pe mine nu mă împedică să plec din lumea asta nici o dorință, nici un regret, nici o speranță. Totul îmi spunea: „Acum, poți să mori! Căci nu mai ai ce face aici jos!” Dar tot același „tot” îmi desfășură înaintea priveliștea cea mai mărețată a unei vieți noi, a unui trai cu totul altul ca cel din trecut.

Lupta între rău și bine, între disperare și mângâiere se accentua din ce în ce; una trebuia să triumfe asupra celei-lalte.

Dar moartea nu mai deschidea ușa, și eu începusem să perd răbdarea.

Cu mâna pe revolver, stam gata la primul semnal.

Un sgomot fantastic se auzi în sală, și ridicai arma la tâmplă.

Clanța se mișcă.

O clipă încă și capul morței trebuia să mi apară. Mă pregătii cu hotărâre s'o urmez.

În sufletul meu însă bătea ceva ca un ceasornic. Bătăile se întetău, creșteau, se precipitau. Puțin câte puțin se preschimbară în tremurături de friguri. Cald și rece mi furnica prin tot corpul. Mintea mi-se împăienjină. Privirile vedeau ca prin zare. Nu. Nu mai eram liniștit; părea că cunoștința mi se pierde.

Așteptam mortea să apară și ea nu mai venea.

O altă clipă trecu și mă coprinsă o somnolență, abia turburată de un vis nedefinit. Visam aievea și vedeam fără să pot atinge: umbra morței se strecura difuză pe perețele din dreptul ușii întredeschisă.

Dar umbra era o formă, și nu o întrupare. Nu mă increzui în ea. Zadarnic îmi făcea semn cu degetul; zadarnic mă chema s'o urmez.

M'ași fi dus după ea, dacă ași fi putut s'o apuc de mână, să mă rezim de umărul ei; dar așa, ași fi căzut pe chiar pragul odăiei mele și ași fi voit să nu mi găsescă cine-va nici urma cadavrului.

Voiam să mor, dar să dispar cu totul.

Atunci, visul se risipi; realitatea mi readeuse revolverul în mâna dreaptă.

Mă uitai împrejur și mă văzui singur, foarte singur. Îmi adusei aminte că poți și pe lumea cea-laltă voiți fi tot așa.

Nu!

Singur nu e bine nicăeri.

Și m'am hotărât să aștept.

Voiți găsi poți pe cine-va folositor să mă însoțescă. Și dacă nu mă va găsi, l'voiți căuta.

Și aștept.

În clipa când mortea mi va reapare, o voiți apuca, mă voiți sprijini, mă voiți țără după ea, dar nu fără să țărăse după mine și un alt cadavru.

Al cui va fi, nu se știe!

Poate umbra cadavrului meu, dar mai sigur cadavrul *Durerii*! Cel puțin voiți scăpa ome-nirea de dânsa!...

G. Negrescu.

SIHĂSTRIE

*Bătrînul greer e călugăr
Și 'n schitul tainic stă retras.
Din viața lui nefericită
Dor o chitară i-a rămas.*

*Și s'era, luna când răsare,
Iși ia bătrîna lui chitară
Și-și părăsesce chiliuța
Ascunsă 'n curte sub o scară.*

*Pe iarba verde se aședă
Și-aici la rațele de lună
Iși cântă-armonica'i poveste
Și-i sboră degetul pe strună.*

*A fost și el o dată tin'er
Și l'a iubit o mică flóre,
Și de iubirea ei ascunsă
S'a vestejit în țî cu sóre...!*

*Iar el, d'atuncia stă sihastru
Sătul de viața cea amară;
Și dorul tot, și jalea totă
Le spune 'n tremur din chitară;*

*Căci o iubea și el pe dânsa
Și n'a 'ndrăsnit ca să 'i-o spună!...
Ce amintiri îi trec prin minte
Scaldate 'n rațele de lună!*

*Incel călugărul mai cântă
Dor el de-și mai pricepe plânsul;
Și somnu 'ncepe să-l cuprindă,
Și plâng și stelele cu dânsul.*

*Intr'un târziu, el nu mai cântă
Ci'n desmerdări de vânt de seară
A adormit, cu mâna 'ntinsă —
Și ne-mișcată... pe chitară!*

Eugeniu Speranția.

CRONICA LITERARA

Mult timp va mai trece încă până când literatura românească, părăsită și uitată aproape de mai toți, va putea să reintre pe calea, ce apucase acum o sumă de ani.

Începuse o mișcare îmbucurătoare pentru dezvoltarea literelor și artelor românești și, fără a voi să-l măgulim, d-l Tache Ionescu în penultimul său Minister la Instrucțiune, patronase această mișcare, încurajând pe tinerii scriitori și artiști, cari, desmorțiți din toropela de mai înainte, luerau cu dragoste, simțind că este cine-va care se interesează de sorta lor, știind că talentul lor va fi apreciat și răsplătit.

Cititorii, atrași și ei de acest curent, se interesaau de cărțile românești, și procuraui

tablourile și sculpturile artiștilor români, era o renaștere vădită și se spera că în scurt timp vom ajunge și noi la un nivel literar și artistic potrivit cu progresele ce am realizat în celelalte ramuri.

De scurtă durată însă a fost această mișcare regeneratoare: omenii de bine au rămas, poate, tot aceiași, dar preocupăți de altă natură le-au absorbit atențiunea în alte direcțiuni. Nepăsarea obștească s'a pronunțat prin forța împrejurărilor critice prin care a trecut țara, pe de altă parte viciul și stricăciunile au cotropit frumoasa indevlețnicire a cultivării spiritului și apatia a luat locul celui măreț entuziasm, care dacă s'ar fi menținut, am fi ajuns deja departe.

Nu voi să zic că urmașii d-lui Tache Ionescu la departamentul Instrucției nu au avut aceleași bune intențiuni pentru literatură și arte, nu pot susține că n'au mai rămas români cari doresc propășirea acestor ramuri; dar, judecând după efectele funeste de azi, nimeni n'a mai avut norocul să mai inspire o mișcare așa de simțită ca aceia de care vorbim mai sus. Și apoi nu e destul să dorești o activitate într-o direcțiune oarecare, îți mai trebuie să știi cum s'o îndrumezi, s'o întreții și s'o împingi din ce în ce mai departe; nu e destul să te înconjurî de câți-va literați mediocri, de câți-va rozători afamați, oferindu-le toate bunurile, toate favorurile, pentru ca să crezi că ast-fel ai contribuit la dezvoltarea literaturii și artelor. Cu alte cuvinte, când începuse acea fericită mișcare, se ajută literatura și arta în sine, iar nu numai câți-va protejați; de atunci continuându-se a se ajuta numai aceștia, literatura și arta au rămas în suferință.

Mai mult: oficializându-se în mod partinitor condeiul și penelul, s'a pus pedică ori cărei emulațiuni, ori cărei concurențe.

Trebuia să se sprijine tot ce e talent, fără deosebire de vederi personale, sau să se lase acele talente la propriile lor forțe, să lupte în mod leal și cu mijlocele de care dispuneau, iar nu să se pue la dispoziția unora bugetul Statului, pentru ca cu el cei puțin proteguiti să loviască în cei mulți desmoșteniți.

Prin urmare starea măhnitoare a literaturii și artelor din ziua de azi se datorește, în parte, patronării acestora de unii miniștri, cari au voit să imiteze un bun exemplu, dar l-au imitat rău și pe dos.

Ți se umple sufletul de jale amintindu-ți atâtea reviste de valoare, care astăzi nu mai apar, și vădend încă la vitrinele unor librării cărți românești care stau acolo de luni întregi cu copertele îngălbenite și neatînse de cât de ochii curioșilor, care uneori mai fac și ironii pe socoteala literaturii ce ele reprezintă.

Ori-care ar fi cauzele decăderii literare prin care trecem, ar trebui să ne gândim puțin la neplăcerea efectelor ei și să căutăm a o ridica la prestigiul ce trebuie să îl dorim cu toții.

Scriitorii și cititorii ar trebui să și impue mai multă încordare, mai multă bună-voință,

pentru că ori-ce altă națiune ar voi să ne prețuiască, nu ne va judeca nici după somptuoșitatea meselor ce le-am da, nici după distracțiile efemere ce le-am procura, nici după femeile frumoase, echipagiile apelpisite, sau ori-ce alte aparențe de asemenea natură, ci toți ne-ar întreba mai întâi: în ce constau manifestațiunile noastre intelectuale și culturale.

În toate epocile și la mai toate națiunile culte, literale și artele au fost puse cele dintâi în evidență, ca unica și cea mai de căpetenie laudă și când un străin se interesa de progresul unei nații, acestea îi se puneau mai întâi înaintea, ca semn de civilizare, după cum pâinea și sarea se scotea ca semn de îmbelșugare.

Zetta.

AMORUL EI

---

*Amoru-i e ca rândunica
Ce sbóră de la cuibul ei!
Dar cu sosirea primăverei,
Se reîntórce 'nveselită
La locuința-i părăsită.*

*Amoru-i este ca și umbra,
Ce se întinde în amurg
În șopta undelor ce curg;
Din timp în timp bruce ea dispare
Și apoi earăși reapare.*

*Amoru-i e ca și copacii,
Ce-și schimbă falnicul vestmânt;
Albiți de earnă — un mormânt,
Să 'nvăluiesc plin de mândrie
Din noi cu mantia verdie.*

Hugo M. Zaygler.

CAD FRUNZELE, PALIDE FRUNZE

---

*Cad frunzele, palide frunze
Rotite prin aer, de vînt;
Și ceru'nnorat lăcrămază
Și lacrimi-i cad pe pămînt.*

*Se leagănă plopii cu jale
În dorul lor istovitor
Și vîntul prin ramuri uscate
Suspina în plînsset ușor.*

*Nici lună, nici stele pe ceruri;
Dór norii domnesc, sombrii nori,
Căci vara plecat-a și 'n locu-i
Venit-au mulțime de ciori!*

*Durerea prea mare e mută;
Și liniște ce-i pe pămînt!
Cad frunzele, palide frunze
Rotite prin aer, de vînt.*

Eugeniu Speranția.

DOAMNA GALERIANU

ROMAN DE MORAVURI

I.

— E așa de drăguță și de durdulie, că nu știu ce-aș da să mă îndrăgesc cu dânsa, grați Vasile Strimbu către prietenul său Iordan Lupu, urmărind cu ochii aprinși de patimă pe tânăra femeie ce tocmai atunci cobora scările ținând două copii de mână.

— Tacți bre, că doar e nevasta Directorului, răspuse Lupu.

— Ei, și? Nevasta Directorului nu e femeie ca toate femeile?

— Nu ȳic ba; însă el te-a făcut să fii ceea ce ești, și când vei termina școala tot el o să mi te facă om cum trebuie...

— Flăcăuri, frate Lupule. Trebuie să mergem cu secolul și să ne îndopăm cu obiceiurile și ideile lui. Și să vezi de ce, mă Lupule dragă; vorbesc foarte serios, nu rîde. Dacă ici vom fi opriți de recunoștință, dincolo de prietenie, dincôce de inrudire și la urma urmei de iubirea aprăpelui din catechismul creștin, apoi nu mai rămâne de cât că vezi și să rabdi, să înghiți în sec și să suferi. Ba dăi, nu-ȳ așa? Eu am de principiu să fac și să doresc tot ce cred că pot dobândi. În acesta pui adevăratul plac al vieții.

Aerul lui Vasile Strimbu răsfrângea cu putere adâncă convincție a cugetului său despre cele ce expusese. Lupu îl privia cu cu nedumerire. Nu era pôte mai bun ca prietenul lui, dar avea acea sfială și temă de pedepsă, acea credință supeștiōsă că rēul făcut altuia cu rēu se rēsplătește mai curând saū mai târziu; și acestea constitue caracterul omenilor diși bunī, capabili să facă rēu numai când împrejurările îi siluiesc.

Vasile Strimbu avea chipul îndrăsnēț și puterea d'ași schimba aerul feței, cu multă îndemănare, după deosebitele casurī în care era implicat, așa că, vinovat chiar, fugia curând de ideia că el ar fi putut fi.

Plăcut de mic, viciu, îndrăsnēț, deștept și vorbăreț, câștigase luarea în sēmă și apoi dragostea d-lui Galerianu, care-l învățase clasele primare cu cheltuiala lui și-l pusese intern în școala secundară al căreia director devenise mai târziu. Actualmente, d-nu Strimbu se afla în anul din urmă al școlēi speciale de sub conducerea d-lui Galerianu; ba, printr'o favōre deosebită, îndeplinește și atribuțiile de secretar al școlēi și de profesor al unui băețăș, fiul mai mare al d-lui director. Uniforma școlēi il prinde bine; trupul îi este drept, cam subțire dar în armonie cu capul. Nu e atât de frumos; dar prin graiul lui, prin felul său d'ași

cumpăni trupul în mers, privirea și aerul; prin felul cum știe să spue o lingușire și să fie de părerea cui vrea să placă,—place, ce e drept, și pôte să-și facă trebșōrele cu multă ușurință.

D-na Galerianu, o brunetă frumoasă în totă puterea cuvēntului, avea o înfățișare așa de castă și niște gusturī așa de simple, în cât bărbatu-sēu ȳ dăduse totă încrederea și o iubea cu totă statornicia vârstei lui cōpte și cu tot focul unui om ce nici odată n'a abuzat de sine și chiar de alții.

El o scuturase, de mică copilă, din colbul unei grele stări de sărăcie și de umilință, ca una ce fusese copila bucătăresei casei. O dăduse într'un internat al statului unde fusese bine educată; făcuse dintr'însa o fată deșteptă, curată; și apoi, înamorându-se de ea, o luase de nevastă, ea avēnd 16 ani și el 35 trecuți.

De când Galerianu făcuse pasul acesta erau nouē ani. În casă era fericit, înconjurat de patru copii, iubit de femeea lui; ca om, în societate, era respectat. Fusese director de ministere,—apoi ministru. Acum își vedea numai de școlă și de studiile economice și financiare, la care se dăduse de vr'o două ani.

Era un om de merit, un om de caracter.

II

D-nii Strimbu și Lupu se ridicară la trecerea d-nei Galerianu pe dinaintea lor. Lupu o salută cu sfială-ȳ obicnuită; Strimbu aruncându-ȳ o privire scurtă dar ardētore și cu un zîmbet ciudat pe buze.

D-na Galerianu roși puțin, păru că esiteză între a sta de vorbă cu protegiatul soțului său și între a și urma drumu spre pavilionul din grădină; dar apoi, rămase.

— Uite, să vă dau și pe dumnēlor la sfat, — luă ea vorba privind la cei două băeți ce ducea de mână, și apoi la Strimbu.

— A! cu plăcere dōmnă... se grăbi să răspundă Strimbu și alergă de-ȳ luă copiii...

Mâna lui strînse în fugă o mână a dōmnei Galerianu. Ea tresări și se uită în ochii lui cari o priveau deja cu stăruință.

Acastă schimbare de privire care părea că vesteșce o ôre-care înțelegere tainică, să făcu repede. Lupu putea să jure cu mâna pe evanghēlie că nu veduse nimic bănuitor.

— Duceți-vē, drăguților, cu d-nu profesor... Măine, poimăine d-lui o să vă învățe **a, b**..

— Eu nu voi să învăț **a, b**, cu d-nu,—strigă cel mai măriceel din amēndouȳ, cu glas plângētor și mănios.

— Da de ce, Virgilică, puiule?... -ntrebă Strimbu lăsându-se pe picioare până ajunse la statura d-lui Virgil.

— Nu voi, că pe necea Nicu 'l tragî de urechi în toate zilele... strigă d-nu Virgil, dând o palmă lui Strimbu.

— Ce faci, ştrengarule ! îi strigă muma, — în timp ce Strimbu se prefăcu că plânge...

Copilul, vedînd plînsul d-lui profesor, începu să scânciască şi el.

— Pupă pe d-nu profesor ca să 'l împaci, — îi dîse muma.

D-nu Virgil îl pupă ridînd... Vijelia trecuse.

Cînd copilul sărută pe d-nu profesor, aceasta oftă şi privi la d-na Galerianu într'un chip aşa că par'că 'lar fi dis : la sărutarea ta rămnesc...

D-na Galerianu zîmbi... Pricepuse se vede înţelesul acelei ochiri. După un moment de tăcere, în care timp Strimbu se ridicase şi luase pe copii iarăşi de mână, d-na Galerianu porni în grădină.

Strimbu o urmări lung cu privirea, aşa că ea, întorcîndu-şi puţin capul după ce închise porţiţa grădinei, 'l observă.

Era mai bine de o jumătate de an de cînd Strimbu 'şi-puse în gând să placă d-nei Galerianu cu or'ce chip.

Nu pierdea nici un moment, în or'ce ocaziune, să nu se porţe aşa în cât să o facă să înţeleagă că el ar fi îndrăgit-o. D-na Galerianu 'l înţelese curînd şi să supără de atîta îndrăsnelă, mai ales cînd se gîndi că Strimbu era fecioru unui nevoiaş de creştin care cărase mult timp apă cu sauca pentru trebuinţele şcolii. Primul ei gînd, fu să 'l spue bărbatului ei. Idepărtă ideea curînd însă, cugetînd că nu e de demnitatea ei să vadă bărbatu-său c'a dat, ea, atenţiune unui băeţandru căruia abia îi mijise mustaţa, unui băeţandru de condiţiunea lui d-nu Strimbu.

Pe urmă se gîndi : Dacă a îndrăsnit el să mă iubescă şi să caute a mă face să 'l înţeleg, s'a bizuit, să vede, pe vr'o calitate a lui.

Începu dar a 'i lua sîma pe furiş. Până atunci nu veduse în el de cât pe şcolarul, băeţandru fără nici o pretenţie, dat ca profesor copilului său Nicu. Acum începu să vadă în el pe bărbatul, să miră de diferenţa ce i se păru că găseşte în el. I se svoni în cuget că e plăcut băiat, că are deosebite maniere de om bine crescut şi începu să ţie convorbiri cu el, în faţa d-lui Galerianu. Strimbu luă seama la schimbarea cucónei şi prinse a se purta şi el alt-fel, devenind mai îndrăsnit, discutînd cu vioiciune chestiuni de economie cu d-nul director şi chestiuni de pedagogie cu d-na.

Bun de gură şi priceput în materia despre care discuta, făcea o bună impresiune asupra dómnei Galerianu, deosebită de sigur, în nuanţă, de impresiunea ce făcea asupra

d-lui director care se bucura că n'a semănat pe loc pietros şi sterp.

Însă, ca să răspundă dorinţelor aprinse ale tînerului Strimbu, d-na Galerianu se feria, fără să 'şi dea sîma de ce, precum nu 'şi-ar fi dat nici dacă ar fi răspuns.

Aşa meraseră lucrurile până c'o lună mai înainte de vremea cînd arătăm că se începe povestirea noastră.

Pe nesimţite pătrundea în inima d-nei Galerianu plăcerea d'a vedea mai des pe tînerul şcolar Strimbu, pe care l şi chema în toate serile la masa lor. Pe nesimţite se lăsa în moleşala plăcută a farmecului ce 'i producea privirile lui, — făptura lui întregă ; şi cînd o femeie se lasă într'o aşa stare de letargie morală, îi pierie puţin câte puţin conştiinţa poziţiunii sale şi a datoriilor ce 'i impune acesta.

D-na Galerianu 'şi pierdea pe a sa ; şi cum întîmplările hotărăsc mai tot d'auna faptele cele mai bine calculate chiar, — nu aştepta şi ea, se vede, de cât o întîmplare, o ocaziune, cînd să încurajeze cu totul pe Strimbu.

III

D-nu Vasile Strimbu începuse să vadă că nu mai era indiferent cucónei, de-aceea devenise provocator prea pe faţă, cînd se afla cu copilul la lecţiune şi era acolo şi d-na Galerianu.

Ea zimbă, ceea ce era o aprobare.

Câte-va zile după convorbirea lui Strimbu cu prietenul său, fiind două zile în şir, sîrbetori, directorul 'şi luă nevasta şi copiii, şi, împreună cu alte două familii, cu una înrudită şi cu alta prieten, porni la viea sa. Domnul Secretar al şcolii nu fu uitat.

Familia înrudită să alcătua din părinţii şi un copil ca de vr'o dece ani ; cea prietenă numai din bărbat şi femeie. Erau familiarii, intimii casei.

Nici o petrecere nu era în casa d-lui Galerianu, fără d-na şi d-nul Mera, fără d-na şi d-nul Derescu.

D-nul Mera, ruda, era un viclean şi jumătate, măţă blîndă care sgărie rău. Ştie să linguşescă până într'atît pe ruda sa, de pe urmele căruia să pricopsise, în cât Galerianu era în stare să 'i dea şi cămaşa de pe el.

Soţia sa era bună, dar simplă. Nu dicea de cât da, or' ba, — în vorbă, — sau să mulţamia să ridă la tot ce să spunea şi unde vedea că ride şi cea-l'altă lume.

De alt-fel avea o înfăţişare dragăstosă.

D-nu Derescu, prietenul intim, avea aerul tot d'auna că par'că voia să 'ţi descopere niscare-va taine straşnice. Şi 'n adevăr, or' cînd îl întâlnea, trebuia să 'ţi spuie ceva ce s'a întîmplat în vre-una din cele patru părţi ale lumii. Credea că devine interesant

prin această, pe când, din potrivă, te plicisia de multe ori. Avea apoi mania d'a spune la toți cunoscuții, chiar de o oră numai, că e rudă cu cutare ministru, cu cutare aristocrat, cu cutare om de merit.

— Dar bine, cutare e un hoț bun de pus la dubă!...

— Așa?... făcea surprins d-nu Derescu.

Uite, eu nu știam, — că de! 'm'e rudă din-spre nevestă, știți, de departe... abia dac'am schimbat două vorbe cu el.

Lumea-î deprinsese obiceiurile și făcea haz de dânsul, petrecând multe momente pe socotela lui.

Alt-fel avea un suflet bun.

Sotia sa, era o spulberatecă; îi sporovoia ca o mără stricată și râdea, strănuta și sughița de s'aușia cale d'o poștă.

De-î spunea însă ceva trist, duios, plângea cu lacrimi mari de socotia că i se rupe inima. Să te fi ferit a-î vorbi rău de bărbatu-său, de o prietenă bună pentru care avea ea slăbiciune, sau să te legi de defectele inofensive ce dânsa avea, că-ți aprindea paie 'n cap.

Era în stare, după ce te spăla în mod delicat cu toate apele țarei, să nu-ți mai vorbescă cât o trăi.

Invitația la vie, fu o plăcere deosebită pentru ea și mai ales pentru d-nu Derescu care spuse în acea zi la vr'o duzină de cunoscuți:

— Măine și poimăine nu sunt în capitală... Sunt invitat la via d-lui Galerianu... știți... fost ministru... O! suntem «*per tu*» amândoi!

De Sâmbătă seara câte trei familiile porniră cu trenul accelerat spre Dealu-Mare.

Copiii erau voioși că se plimbă cu drumu de fer, balaur, care are doi ochi roșii în frunte. Glasul domnei Derescu se întrecea cu vuetul ordinar al trenului; doamna Mera ridea când vedea că ride d-na Galerianu. D-nii să întrețineau despre politică, obiectul de convorbire mai în toate ocaziunile. După politică, trecură apoi la altele.

— Apropo! făcu d-nu Mera, de și legătură nu era între cele ce vorbise cu'un moment mai înainte.

Am aușit că lucrezi, iubite vere Galeriene, la un tratat de Economie politică... Sunt sigur că va întrece pe-al multor economiști streini chiar, o dată ce capacitatea d-tale... de! e cunoscută de totă țara.

— Tâmpna se numără bobocii, vere Mera. Să apară întâiu volumele și apoi vom vedea ce va fi de ele, grai Galerianu.

— O! eu sunt sigur de succesul cel mai strălucit, strigă Mera. Deja l'am recomandat la totă lumea; deja toți l'așteptă cu mare nerăbdare...

— Așa? Imi pare bine,—făcu Galerianu c'un ușor semn de ironie.

— Am mai avut un tratat al jurisconsultului Strat, dar... nu e tocmai, tocmai... imi pare... urmă Mera. De și Strat a fost un om mare...

— Strat?... dișe Derescu... Da cum ciurile nu! — doar mi-era rudă d'apropo...

— Știu, tu ești rudă și cu Sultanul, — dișe Mera făcând cu ochiul lui Galerianu.

În timpul acesta, d-nu Strimbu tăcea jucând o lungă și tainică comedie sentimentală cu cōda ochiului stâng, având ca orchestră ahturie ce-î sbuciuma des peptul, și ca singur auditor, ca singur spectator pe d-na Galerianu, — sau cel puțin așa socotia el.

Întrebat, răspundea cistrat, fără voia lui. Să gândia la mijlocul d'a nu lăsa să trecă ocaziunea de la vie.

IV

În revărsat de dină, de și se culcaseră târziu, toți erau în picioare la via d-lui Galerianu. Copiii chiar, — cei mai măricei, o luaseră razna prin vie.

Strugurii dăduseră bine în copt, erau mari la bōbe și îi făceau cu ochiul să alegi pe care mai de care dintre ei.

D-nele și d-nii își propuseră să facă o bună cură în cele două zile, de-aceea se răspândiră numai de cât, unii lângă alții, printre butuci.

D-nu Strimbu găsi un strugur lung la statură și mândru la bōbe, d'un galben frumos ca aurul.

— Dōmnă Galerianu, priviți'l cât e de frumos, — dișe el oferindu-î'l.

— Mulțumesc, de ce te ostenești, — îi răspunse ea, luându-l și invitându și tovarășele să-î ajute.

Dar deja dōmnele Mera și Derescu erau la butuci...

Bărbații se depărtaseră și nu li se aușia de cât glasurile din când în când...

— Uite soro, colo, la butucul cela, — grai d-na Derescu și trase după sine pe D-na Mera mai departe.

Față 'n față rămăseră numai Strimbu și cu d-na Galerianu.

Ce fel, d-ta nu mănânci nici un strugur?... îi dișe ea, privindul în răstimpuri scurte, și mănâcând cu multă poftă bōbele atât de gustose.

— Nu am plăcere... de nimic alt... de cât a vē privi... când mă aflu lângă dumnăvoastră... grai Strimbu cu tremuriciu în glas, și întrerupt de o șfială pe care să încerca în zadar s'o răpuie.

D-na Galerianu privi în jurul său cu tēmă;

asigurată apoi că sunt singurî, îl privi lung și zîmbindu-î.

— Adevărat?... făcu ea, strivind o bóbă între dinții săi albi și lucitori ca sidiful.

— Cel puțin ochii mei v'au spus tot d'auna cât... vă iubesc de mult, d-nă... De miț de ori iertare dacă am îndrăsnit... Amorul nu face însă deosebire de clasă... Dacă v'am supărat... uite, sunt la moment departe de dumnévóstră... și... pentru tot d'a-una.

D-na Galerianu se făcu roșie ca strugurul la care se plecă să'l ia spre ași ascunde turburarea și impresiunea ciudată ce simția; apoi începu să pășiască... În ce direcție, n'ar fi putut să spue, dacă ar fi fost întrebată.

Strimbu se ținu de ea.

— Vă rog... mult... din suflet... spuneți-mi atît numai că nu v'a supărat destăinuirea mea... sunt prea tînăr... am greșit pôte..

Și să aplecă așa de tare spre dînsa, că suflarea lui îi dogori față ca o adiere de vînt fierbinte a unei țile căldurósă peste măsură.

— Fii prudent, îi șopti ea, și să plecă să ia alt strugur, cu tóte că avea unul în mână.

Strimbu să plecă și el, și i se puse în genunchi...

Ea luă strugurul și i'l întinse.

— Mănâncă... Uite cât e de frumos... îi șopti ea emoționată.

— De la dumnéta totul... totul e frumos și mi place, țise el și după ce'î luă strugurul, îi sarută mâna strîngîndu-i-o cu patimă.

D-na Galerianu îi trimise o căutătură dulce, iubitoare și ridicîndu-se repede, fugi...

Strimbu rămase acolo câte-va momente ca amețit... Prin vine îi umblău curenți reci și calzi, iar pe la tălpile picioarelor furnică.

— Bun, își țise el după puțin; o s'o fac fôrte curînd amanta mea.

N'am cređut să reușesc așa de degrabă... Însă, am de sigur, ceva merite, de vreme ce... 'î-am plăcut.

Să ridică c'un aer mîndru și plin de mulțămirea de sine. Privi în juru-î. Nimeni. La deal însă auzi glasul cucónei Dereasca și o luă într'acolo.

Cum îl zări, d-na Galerianu tresări și roși, apoi se plecă repede după un butuc

— Da unde ai fost, d-le Strimbu, îl întrevă Mera.

— M'am rătăcit printre butuci.

— Așa să rătăcesc copii, țise d-na Derescu c'un aer ciudat.

Strimbu roși.

— Cine? Strimbu, copil? țise d-nu Galerianu Haida de! El e flăcău voinic, omul cărții...

— A! da, ai dreptate... e flăcău bun de

însurat... grăi iarăși d-na Derescu, cu același aer ciudat.

Atunci să simți trasă de póla rochiei. Intorcîndu-se, vîđu pe d-na Galerianu pitită după butuc și făcîndu-î semn să nu se mai lege de Strimbu.

D-na Derescu, cu ochii diavolești, zărise încă din vagon, scena mută dintre Strimbu și prietena sa. Să cam mirase ce e drept, mai ales că n'o știuse pîn'atunci înclinată spre încuragiarea industriei coarnelor...

Observînd însă mai de aproape pe Strimbu, să miră și mai mult căci nu găsi la el nimic extraordinar.

Din potrivă, bărbatul d-nei Galerianu avea totul: nume, prestigiu, avere, caracter—și ca fizic era cât se pôte de plăcut. Era simpatice, avea un aer de noblețe ce te făcea să'l respecti înainte de a'l ști bine cine e și ce e; nu era mîndru, nu era îngînfat de poziția sa.

— Mă mir și iar mă mir, — gîndi d-na Derescu, ce 'î-a căsunat cu Strimbu ăsta...

De aceea, căuta a'l lua peste picior, cu acel aer ciudat, ce însemna, în ochii lui Strimbu și ai d-nei Galerianu, că ea pricepuse comedia și că n'o aproba.

Iar dacă'î lăsase singurî în vie, unul față cu cel-l'alt, tocmai pe urmă să gîndi ea cu ciudă, căci o făcuse din pricina lăcomiei, a poftii mari d'a alege mai degrabă struguri frumoși.

Pofta de mîncare fiindu-î atunci cea mai puternică noțiune a cugetului, uitase de pozițiunea în care lăsase pe Strimbu și pe prietena sa, și o luase rasno împreună cu d-na Mera.

Stomachul face multe ponosuri lumii.

V

Sera, cu tot timpul frumos, căci era o lună ca ziua, lună plină pe un cer senin cu tot cortegiul de nenumărate stele, lumea noastră să culcase de vreme.

D-na Galerianu, după o furătură de somn, nu putu să mai dórma. Par'că o tot pișcau puricii, par'că o ardea locu și partea pe care să afla și să tot întorcea mereu, iar ticălosu de somn fugea de dînsa rîdînd cu hohot. Prin cap îi trecea fel de fel de scene, care de care mai caraghioase și mai fantastice, și în tóte trebuia s'apară un cap cunoscut care 'î ridea și două brațe puternice care-o apucau de talie și o strîngeau ca două brațe de clește.

Atunci tresărea din toropeala ei și să ridica pe jumătate, deschidînd ochii bine. Vedea luna printr'un ochi de sus al ferestrei trimetînd un lung mînunchiu de raze care se așternea pe tótă întinderea

sobei și o făcea ca de aur, Amândoi copii săi dormeau în liniște pe un alt pat. Liniște afară, liniște în celelalte odăi în care dormea soțul și ceilalți oșpeți.

Pe când privea la rațele lunii, i se păru că aude o scârțuitură a ușii din tindă, pe pe care o deschidea cineva cu temă d'a nu deștepta pe ceilalți.

Ascultă cu mâna pe inima-i care i se bătea furios. Când auzi lămurit sgomotul ușor al tragerii zăvorului, alergă la ferăstră, dete perdeaua puțin înt'o parte și privi cu nesățiu, ... să vadă... ce?... Par'că știa și nu știa, ce anume era să vadă și ar fi vrut să vadă. Trupul ei întreg, numai în cămașa de noapte, palpita însă puternic.

La lumina lunii zări pe d-nu Mera care se dădu după casă. Atunci par'că să desmetici și se întrebă ce caută ea la ferăstră... Rămase însă multă vreme acolo, chiar după ce intră d-nu Mera înapoi. Ochiul i se pierdea în depărtare, spre satul d'asupra căruia plutia o ușoară ceață de toamnă; cugeta... și tresărea la lătratul din vreme în vreme a vre-unei potăi din sat.

Tocmai i se închideau ochii și mai era s'adormă unde se afla, când, i se păru că pe dinaintea ferestrei trecea o umbră... Desfăcu perdeaua mai tare și se uită... Era Strimbu, îmbrăcat, și cu șapca lui de uniformă pusă pe ceafă.

— Cum de-a eșit el, — se întrebă femeea, de vreme ce Mera a descuiat ușa... Să vede că el n'a intrat de fel în casă...

Era adevărul: d-nu Strimbu intrase să se culce, dar eșise după ce adormise toți, pentru că avusese ideea de a vizita satul la lumina lunei și a cerceta natura solului. Din punctul de vedere științific îl interesa acesta, și-ar fi avut apoi ideea și despre virtutea femeiască de la munte, ceea ce îl interesa din punctul de vedere al moralității naționale.

— O să'i descuii ușa, dar încet ca să nu m'audă... își dișe d-na Galerianu, și fără a 'și mai petrece fusta, eși în vârful degetelor în sală.

Câte-va minute le întrebuiță numai la tragerea zăvorului. În nerăbdarea ei însă d'a sfârși mai curând, trase mai repede tocmai aproape de sfârșit, așa că se făcu ceva sgomot, care și atrase privirea lui Strimbu; iar ușa fiind rău prinsă în clanță, de când eșise Mera, se deschise.

D-na Galerianu fugi atunci, nu cu puțină spaimă, socotind că Strimbu era deja la ușă și că voia să intre. Se aședă în pat, dar nu culcată, și așteptă...

Ușa de la camera ei rămăsese destul de întredeschisă, așa ca să pôtă fi vădută din tindă; și în adevăr că d-nu Strimbu se opri

în dreptul ușii ei, neîndoindu-se cât de puțin că d-na Galerianu 'l-a deschis'o...

Nici nu putea fi alt-fel, după cum se gândia el, de vreme ce nu eșise nimeni din sală; ea, însă, nu putuse dormi, s'a aședat la ferăstră, l'a vădută și... 'l-a deschis...

Opriindu-se în dreptul ușii, inima îi ticăia puternic. Trimise o sărutare d-nei Galerianu, care roși de turburare și se învălui iute cu plapuma.

Vădend însă tăcerea ce era împrejurul său, întreruptă numai de ușorele sforăituri și respirări ale celor ce dormiau prin camere, Strimbu se hotărî la ceva îndrăzneț...

(Va urma).

N. R.-Niger.

ACADEMIA DE MUSICA ȘI ARTA DRAMATICA

Academia de Musică și Artă Dramatică 'și-a început anul acesta cursurile în noul local din strada Fântânei No. 22, stabilind următoarele taxe:

Fie-care elev plătește o taxă de înscriere de cinci lei pe an, iar taxele de frecventare pe lună sunt cele de mai jos:

	Lei
Principii și solfeji, profesor D-l D Stoenescu	5
Canto, profesore D-na Maria Herescu	10
Canto, D-na Victoria P. Stătescu	20
Canto, D-l Encolo Carini	20
Musica Bisericească, D-l N. Rădescu	5
Declamația lirică, D-l Th. M Stoenescu	10
Armonie, D-l Eduard Wachman	20
Piano, D-ra El. Zaygler	15
Piano, D-l Eduard Wachman	40
Harpă, D-ra G. Fieschi	20
Mandolină, D-l A. Castaldi	15
Mandolină, D-l Carlo Pedrazoli	15
Flaut, D-l G. Georgescu	15
Vióră, D-l G. Duport	15
Vióră, D-ra E. Nitzulescu	20
Violoncel	15
Musica de ansamblu	20
Declamație, toate cursurile	10
Dans, D-l Oscar Schmidt	10

Înscrieri se primesc și acum, în toate zilele între orele 9--12 a. m. și 2--6 p. m.

Orî-ce alte informațiuni se pot lua la secreta riatu școlii.

D-nul ADVOCAT

ALEXANDRU I. ȘONȚU

care domiciliază în prezent în Strada Că-tunului No. 2 se va muta de la 26 Octombrie 1904, în imobilul său din

STR. PRIMĂVEREI, No. 16

Orele de consultație rămân aceleași.

LISTĂ DE ABONAMENT

LA VOLUMUL DE POESII

NOPTI-ALBE

Ediția IV-a — Augmentată

de d-l TH. M. STOENESCU

PREȚUL UNUI VOLUM PRIN ABONAMENT : 3 Lei

(După apariție se va vinde cu 4 lei exemplarul)

Cartea se va pune sub tipar, și va apare în numărul de exemplare subscris de abonați; de aceea, listele trebuiesc înapoiate cel mult în 15 zile de la primirea lor, spre a se ști aproximativ numărul abonaților și deci al exemplarelor ce trebuiesc tipărite expres pentru abonamente.

Cine va procura 10 abonamente, primesce un volum gratis.

(Abonații nu plătesc nici un adaos pentru portul pachetelor)

Listele împreună cu costul se vor trimite pe adresa :

ADMINISTRAȚIA „REVISTEI LITERARE“ STR. EPISCOPIEI, NO. 3, BUCUREȘTI

Abonamentele se plătesc înainte; din provincie prin mandat postal

No. Corent	NUMELE ȘI PRNUMELE	A D R E S A	ORAȘUL	No. exemplarelor	Lei	OBSERVAȚIUNI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamentele făcute de (Numele și pronumele) .....

Locuința (adresa clară) .....

LISTA DE ABONAMENT

LA VOLUMUL DE POESII

ZILE-NEGRE

de d-1 TH. M. STOENESCU

PREȚUL UNUI VOLUM PRIN ABONAMENT : 3 Lei

Abonamentele se plătesc înainte, la subscrierea în lista de față

Cartea se va pune sub tipar și va apare în numărul de exemplare cerut de abonați; de aceea te trebuesc înapoiate cel mult în 15 zile de la primirea lor, spre a sci numărul exemplarelor ce ouesc tipărite expres pentru abonați.

Lista împreună cu costul abonamentelor se vor trimite pe adresa: **Administrației Revistei.**

☞ Cine va procura 10 abonamente, va primi un exemplar din acest volum, în legătură de *lx*, ca om agiū din partea autorului.

No. corent	NUMELE ȘI PRNUMELE	A D R E S A	ORAȘUL	No. exemplarelor	Lei	OBSERVAȚIUNI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamentele procurate de (Numele și Pronumele).....

Adresa clară .....

AMICUL VINULUI

Praf pentru limpezirea și îmbunătățirea Vinului

Analizat de *Institutul Central de Chimie al Ministerului de Interne*, prin certificatul cu No. 1566 de la 29 Noembrie 1897.

Limpezirea vinurilor este o chestiune ce preocupă necentenit pe toți vinicultorii noștri. Intrebuințarea diferitelor substanțe, care de care mai improprii și mai vătămătoare sănătății a dat tot-d'a-una naștere la neajunsuri grave, de care astăzi trebuie să se ferească și comercianții și consumatorii. Singurul mijloc de a se înlătura cu desăvârșire vechiul și primejdiosul sistem de limpezire a vinurilor este de a se recurge la întrebuințarea unei substanțe care să producă un efect sigur, fără însă a vătăma sănătatea consumatorului.

În străinătate, oamenii de știință se ocupă mereu de această chestiune și cei mai mulți au ajuns deja la rezultate fericite. Mulțumită descoperirilor acestor oameni de bine, astăzi nu se mai întrebuințează, pentru limpezirea și îmbunătățirea vinurilor, de cât substanțe cu totul curate și nevătămătoare, al căror efect este chiar cu mult mai grabnic și mai sigur.

Un mare fabricant din Paris, a descoperit un nou produs higienic pentru limpezirea și îmbunătățirea vinului, un praf, pe care cu drept cuvânt îl putem numi: «*Amicul Vinului*» și care este recomandat cu multă laudă de către d-l Pierre Andrieu, chimist-agronom francez, în renumita sa carte «*Vinul*».

Amicul Vinului este o substanță cu totul neutră și curată, este cel mai bun și mai ieftin limpezitor al vinului; nu conține nici acid salicilic, nici acid boric și absolut nici un corp otrăvitor; mai mult chiar, nu lasă nici gustul rău, nici mirosul greu al altor substanțe și nu are nici inconvenientele cleiului întrebuințat de mai toți comercianții noștri de vinuri, cari, deși cred că cleiul îi costă mai ieftin, totuși se înșeală, având în vedere că în cele mai multe cazuri limpezirea nu se face bine și face ca vinul să se întinze.

Praful se vinde în cutii de 30 grame, pentru limpezirea a 30 decalitruri de vin negru sau 20 decalitruri de vin alb.

Prețul unei cutii este: 1 leu.

În provincie se expediază în schimbul costului trimis înainte prin mandat postal sau mărci postale în scrisore recomandată.

Comandele se pot face prin Administrația «*Revistei Literare*», la **Tipografia G. A. Lazareanu, Str. Episcopiei 3 București**, trimițând costul în mandat postal.

MODUL DE INTREBUINȚARE

(Pentru cutiile de 30 grame; pentru mai puțin a se avea în vedere proporția dozeilor de mai jos).

Topește praful din cutie într'un litru de apă fierbinte, bătând cu un tel de sârmă sau mai multe fire de mătură nouă, până se amestecă bine; apoi, toarnă lichidul într'o curătoare și adaogă d'asupra un litru din vinul cel turbure și mai bate până se amestecă de tot. Se obține ast-fel un lichid care va servi la limpezirea vinului. Acest lichid se toarnă pe vrană în butoiu peste vinul turbure, care se bate bine cu o vergea băgată pe vrană, așa în cât să pătrunză lichidul în tot vinul. Ca să se amestece și mai bine, se scoate de mai multe ori pe cana, cu curătoarea, și se toarnă îndărăt pe vrană, și iar se scoate și iar se toarnă îndărăt pe vrană și iar se scoate și iar se toarnă îndărăt, până când crezi că vinul s'a amestecat bine. Dupe aceia lași să se odihnească, și în timp de 36 sau 48 de ore, vinul va deveni cu totul limpede.

Iată dozele de întrebuințat:

Pentru vin negru: Un gram de praf la un decalitru de vin.

Pentru vin alb: Un gram și jumătate de praf la un decalitru de vin.

O cutie de 30 grame ajunge deci la un butoiu de 30 decalitruri de vin negru sau 20 decalitruri de vin alb.